

Actes Administratius

Les Comissions d'Urbanisme de les quatre Províncies han tingut una gran activitat al llarg d'aquest període, d'un any i mig aproximadament.

En el moment d'entrar en vigència el traspàs de competències en matèria urbanística, el 1er d'octubre de 1978, la Generalitat va heretar tots els expedients en tràmit, tant de recursos com de planejament, i va haver d'exercir una intensa activitat des del primer moment per tal d'evitar que alguns expedients s'aprovessin mitjançant silenci administratiu, sense haver estat informats.

Davant el gran volum d'assumptes tramitats, la proporció d'aprovacions és relativament baixa (2 Plans Generals, 9 Normes Subsidiàries, 16 Delimitacions de Sòl), la qual cosa és lògica en funció del tipus de planejament que es venia formulant als Ajuntaments no democràtics i els nous objectius i criteris de rigor i de coherència introduïts per la Generalitat Provisional.

Conclourem aquest article amb la nostra valoració personal del conjunt de la Política Territorial i Urbanística de la Generalitat Provisional. Aquesta valoració és explícitament positiva, malgrat les macances, crítiques i dubtes que la gestió feta ens ha suggerit, i considerem que el saldo global resultant és clarament positiu, car aquest pasiu està superat en funció del principal i fonamental actiu de la Política Territorial i Urbanística de la Generalitat Provisional que és la voluntat de trencament amb la filosofia anterior i l'aportació d'una nova concepció de l'ordenació del Territori i de l'Urbanisme, bàsicament ètica i progressiva.

(1) Ordre del Conseller del Departament del 27-12-78 i del 1-8-79 a través del qual es nomenen els diversos càrrecs de caps de Servei i de Secció.

(2) El personal disponible per a tot el Departament fou de 12 persones segons una entrevista a Josemí Abando, Viceconsejero de Ordenación del Territorio, Urbanismo y Vivienda del País Vasco (CEUMT núm. 32, Novembre de 1980).

(3) Decret de la Generalitat del 27-9-78.

(4) Decret de la Generalitat del 21-9-78.

(5) L'exemple més clar és l'Institut Català del Sòl recentment creat a imatge de l'INUR amb les mateixes competències d'intervenció centralitzada per damunt de l'autonomia municipal.

(6) Institut Portuari Català, Institut Cartogràfic i Cadastre, Direcció General de l'Habitatge, Institut Hidrogràfic de Catalunya, Institut de Tecnologia de la Construcció, Institut de Gestió del Medi Ambient, etc.

(7) Entrevista a Lluís Cantallops. CEUMT núm. 31, Octubre de 1980.

(8) Activitats realitzades per la Direcció General de Política Territorial, durant l'any 1979. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Direcció General de Política Territorial.

(9) Per iniciativa del Parlament de Catalunya, el Govern actual de la Generalitat ha iniciat els primers treballs per presentar, dins l'any 1980, un primer esquema de criteris i objectius del Pla Territorial de Catalunya.

(10) Transitòria cinquena del Decret de l'11-10-78 sobre Regulació de l'Exercici de Competències: "queden subsistents íntegrament les competències urbanístiques de la Corporació Municipal Metropolitana de Barcelona".

(11) Conversa de Jordi Borja amb Enric Lluch. Les comarques i l'Autonomia. "Treball" 19-9-80.

(12) Vegeu pel que fa la ponència d'en Solà-Morales i Rubio al

1er Congrés de la SCOT a Mallorca 21-6-80 "Una Visió Retrospectiva dels Efectes Territorials del Planejament Urbanístic (o també, amicalment, De Baldrich a Cantallops entre massa, i massa poc)".

(13) Vegeu Nota 5.

(14) Programa General per a l'any 1979. Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Direcció General d'Urbanisme.

(15) Vegeu en aquest respecte l'escrit d'en Josep Maria Cullerà a "El Noticiero Universal" del 27-7-80, rèplica a la polèmica encenada per "El Correo Catalán" i "El Noticiero" al cap de poc d'iniciar la seva gestió al Departament de Política Territorial i Obres Públiques en relació a la reforma il·legal de l'antic Hotel Terranova de Tossa.

(16) Discurs del President de la Generalitat al Parlament de Catalunya, on presentava el Programa de Govern del Consell Executiu a l'inici de la Legislatura del Parlament. Setembre de 1980.

(17) Vegeu la "Memòria d'Activitats. Octubre 1978 - Abril 80" Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Direcció General d'Urbanisme.

(18) Programa d'Inversions en Planejament Urbanístic. Previsions d'Actuació per al 1979. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Direcció General d'Urbanisme. Barcelona, Abril de 1979.

(19) Determinació de la Figura del Planejament Urbanístic més adequada a cada un dels municipis de Catalunya. Servei d'Informació i Cooperació. Direcció General d'Urbanisme.

(20) La impossibilitat legal de passar, en les revisions de planejament, de la figura de Pla General a Normes Subsidiàries agreuja encara més el problema, sobretot tenint en compte que la figura de Pla General, d'acord amb la Llei del Sòl del 56, té un contingut més similar a les Normes que al Pla General previstos per la Llei del Sòl del 75.

(21) Vegeu Nota 18.

(22) Vegeu Nota 16.

(23) "Els Ajuntaments també es veuen pressionats per la Direcció General d'Urbanisme de la Generalitat, . . . La Direcció General d'Urbanisme incidirà de forma decisiva en la designació dels equips que es presentin a concurs. La gran part dels urbanistes actuals procedeixen del que anomenaríem urbanisme reivindicatiu, per la qual cosa, quan rebíem encàrrecs dels Ajuntaments franquistes, lluny d'acceptar els criteris que fixàvem els polítics intentàvem de fer prevaler llur visió de l'urbanisme. . . Primer Seminari d'estudis Municipals de Convergència Democràtica de Catalunya 17-11-79. "Butlletí Informatiu" núm. 6 del Servei d'Assessorament Municipal (S.A.M.).

(24) Protocol per coordinar el Planejament Urbanístic entre vint-i-un municipis de les Comarques de l'Alt Camp, Baix Camp i Tarragonès, estructurat definitivament el 13 de setembre del 79, i aprovat pels plens municipals dels diversos Ajuntaments. Annex 8 de la Memòria d'Activitats.

(25) Vegeu en aquest respecte la comunicació d'en Marçal Tarragó al Col·loqui Nacional sobre Ordenació Territorial organitzat a Madrid. Desembre del 78 pel MOPU "Planeamiento Urbanístico Supramunicipal. Una Contradicció Conceptual".

(26) Acords de les quatre Comissions Provincials d'Urbanisme durant els mesos de Maig i Juny de 1979.

(27) Criteris per al seguiment i coordinació del Planejament Urbanístic Municipal. Annex 9 de la Memòria d'Activitats de la Direcció General d'Urbanisme.

(28) Introducció de la publicació "El Planejament Urbanístic Municipal, Contingut i Determinacions, Formalització de la Documentació Tècnica" Publicacions d'Informació i Divulgació de la Direcció General d'Urbanisme.

(29) Vegeu els informes elaborats per l'Amador Farrer i l'Albert Puigdomènech per encàrrec de l'O.I.U.

(30) Protocol signat pel Conseller de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat, el Degà del Col·legi Notarial de Barcelona i el Delegat Territorial dels Registradors de la Propietat de Catalunya, per establir criteris d'aplicació del Dret Públic en Matèria Urbanística i la seva harmonització amb el Dret Privat en les transmissions de propietat.

(31) Criteris per a l'Autorització d'Obres i Instal·lacions en sòls rústics i No Urbanitzables, aprovats per la Comissió Provincial de Lleida, 12-2-80, i per la de Girona.

(32) Vegeu Nota 17.

(33) Notícies d'"El País" 12-2-1980.

Alguns presagis, de collita pròpia, pel que fa a l'urbanisme de la Generalitat

Per MANUEL RIBAS

1. També en el camp de la Urbanística s'ha de fer notar la debatuda qüestió de la transició política, és a dir els fruits de la reforma, enfront de la ruptura que no hem tingut. També l'administració de la Urbanística es gaudeix i es dol alhora dels fets positius i negatius que han emmarcat la transició des de la Dictadura fins a la Democràcia, i des dels Ministeris madrilenys fins a les Conselleries catalanes.

Quan hom vol fer un repàs com el present —ben impatienc i anticipat per cert—, sobre els dos primers anys de l'Urbanisme oficial de Catalunya, aviat descobrim que la situació potser no ha canviat tant com esperàvem, i que fins i tot algunes coses no ens agraden pas massa.

Cal, primer de tot, adonar-se que en un canvi per reforma, allò que millora passa sempre minimitzat al costat de les coses que romanen flagrantment sense canvi.

En aquesta via, hem constatat com la inexperiència administrativa tradicional en els arquitectes i llur menyspreu olímpic envers totes les fórmules i garanties jurídiques que qualifiquem aviat de "paperassa" s'han superposat sovint a la inexperiència d'una Administració naixent, i ens ha fet exclamar de vegades que "a Madrid en sabien més".

La reforma, també, si globalment ha emprès camins dreturats vers noves metes —això no es pot negar—, individualment però ha estat forçosament basada en un funcionari acostumat a tots els "tics" del vell sistema i que no

sempre ha resultat sensible a l'engrescament col·lectiu d'un canvi fortament desitjat.

Aquestes rèmores, ben reals per cert, caldrà posar-les objectivament al costat d'aquells altres aspectes en què la reforma ha resultat una parcial ruptura.

2. Ruptura amb vells mètodes d'impunitat i solipsisme, tecnocràcia en una paraula; ruptura amb la vella escala de valors que primava la minoria dels amics i dels "possibles amics" enfront de la majoria allunyada i silenciosa; ruptura, finalment, amb la primacia de l'esfera privada sobre la pública, aquesta relegada al paper residual de "si en queda". Vet aquí, al meu parer, els trets fonamentals que hom descobreix —positivament— en la situació present, ni que sigui tendencialment.

He dit tendencialment per tal de no ser triomfalista abans d'hora. En efecte, no solament les rèmores abans enunciades sinó també la dificultat d'una arrencada com aquesta només ens permet fer-nos solidaris de les tendències, ja que encara els resultats no hi són, per a ningú, per enlloc.

Qui ha estat funcionari en l'administració de l'Urbanisme en anys passats, sap bé què vol dir tecnocràcia. D'una banda servia per fer passar actuacions progressives

VENC TORRE ZONA COSTA BRAVA

Preu total 2.175.000

Dono facilitats

Tel. [redacted]

(Intermediaris no)

ZONA SANT POL DE MAR. Terrenys des de 150.000 ptes. Entrada a 3 minuts de la platja, vistes al mar, amb tots els serveis, fins i tot telèfon, 146 xalets construïts. Informació telèfons [redacted] de 9 matí a 10 nit.

PALETA PER A REFORMES

Facilitat de pagament

tel. [redacted]

a desgrat de la voluntat política oficial i amb un cert risc (personalment, vaig ser amonestat oficialment una vegada per declarar a "Destino" sobre la congelació del Pla de l'àrea metropolitana de Barcelona), però ben sovint encobria també la responsabilitat de tècnics i funcionaris escudats en llur torre d'ivori, com va passar per exemple durant la gestació —i tots ho trobàvem normal— del Pla comarcal de 1953 on no hi hagué la més mínima participació.

Pel que fa a l'escala de valors sobre el tractament als administrats, és paradigmàtica la resposta d'un Alcalde al nostre encoratjament perquè servís la majoria i no només uns quants, quan ens deia: "Sí, però aquests quants són els que em trobaré cada dia al cafè, i els altres ni els conec ni sé on són".

Val a dir que en els primers anys setanta ja la majoria silenciosa començà a deixar de ser-ho, i que malgrat totes les limitacions d'aleshores, en arribar la situació actual el camí estava ja marcat. Mots com "participació", "associació de veïns", i "advocacy-planning" són habituals ja d'ençà d'aquells anys. Calia, però, adequar-los a la nova situació, a la presència dels partits en l'administració, a la major transparència dels processos, i no fer-ho és el que moltes vegades ha portat al desencís i a pensar que la tasca estava superada.

En tercer lloc, és evident que la marxa desbocada i sense escrúpols vers la privatització és cosa del passat. "En aquest país només socialitzem les pèrdues", com es deia irònicament fa alguns anys, és afortunadament una frase històrica.

Posats a privatitzar energia, autopistes i túnels, vàrem arribar a privatitzar l'últim sòl privat que quedava, els carrers i les places, amb els aparcaments subterranis que es localitzaven al marge, naturalment, de tota planificació racional de la circulació.

La reforma en curs ha estat en això ajudada —no és cap secret— per un sentiment mundial en defensa dels recursos naturals, que va començar pel famós "zero growth" —no sempre vàlid en termes de justícia entre pobles— i acabant en totes les formes més o menys àcrates dels "ecologismes" entre cometes.

Sigui com sigui, si avui és certament més llarga i més difícil la decisió política, que vol dir col·lectiva, sobre un transvasament, sobre una desviació de riu, sobre una implantació energètica, sobre un nou port turístic i fins i tot sobre un nou traçat d'autopista, ens hem d'alegrar perquè una tal cosa significa precisament haver començat la triple ruptura: de la tecnocràcia hermètica, del caciquisme i el "compadreo" inconsciable, i de l'apropiació indeguda dels recursos naturals.

3. A les polítiques urbanístiques de la Generalitat, —i perdoneu la redundància—, una component molt important és la pròpia autonomia. Les notes anteriors feien esment de reformes i ruptures, però és el cas que a Catalunya estan totes emmarcades pel signe de l'autonomia, situació nova que s'afegeix a les reformes i ruptures pròpies del temps.

Ja s'ha dit moltes vegades que l'autonomia administrativa és ben poca cosa sense el traspàs dels recursos, i aquesta ha estat fins ara, en el camp de l'administració de l'Urbanisme, una causa retardadora de les més importants. Començant per l'enorme dificultat a coordinar un funcionariat d'al·luvió, lògicament dependent, cadascun per la seva banda, de l'organisme d'origen que és el que paga, i acabant en la dificultat material de retribuir a tots els prestataris de serveis i obres, tot plegat és un panorama que caldrà explicar quan es faci la història de la nostra "autonomia" incipient.

L'autonomia, però, ha portat una indubtable aproximació als problemes locals. Tot i que no és l'ideal, s'ha vist que no és igual tractar els problemes de la Seu d'Urgell des de Madrid o fer-ho des de Barcelona. Vet aquí el rept actual: portar molts dels problemes de la Seu d'Urgell, tants com sigui possible, precisament a la Seu d'Urgell.

Sembla que les polítiques urbanístiques de la Generalitat van per aquest camí, camí de les autonomies dins de l'autonomia que tan bé encaixa amb la nostra tradició pactista i confederal. D'aquí en ressalta la importància que ha de tenir el futur debat sobre la divisió territorial, per a tantes coses i consegüentment també per a l'administració de l'Urbanisme.

4. Si totes aquestes han de ser, en certa manera, les polítiques del futur immediat, n'hi ha una però que és la política del present, centrada en el planejament urbanístic de gairebé dues-centes ciutats i pobles que avui està en marxa. S'ha dit d'ella que semblava, una vegada més, una complaença narcisista i tecnocràtica en el planejament com a hipnòtic i tranquil·litzador davant de greus problemes.

Si els grans problemes no hi fossin, certament el planejament no caldria. D'una vegada per totes ens hem de plantejar si creiem o no en el planejament com a control i harmonitzador de les tendències problemàtiques. En cas afirmatiu, el camí emprès és justament el que calia. Amb la condició, però, d'ajudar al màxim els equips per tal d'agilitzar i homogeneïtzar la feina; i sobretot no pensar en plans genials sinó en plans simplement satisfactoris.

Després vindrà l'hora d'assumir els grans problemes nacionals i supracomaricals, i serà fàcil detectar-ne els efectes sobre els sistemes locals si aquests estan, com a mínim, ben definits. Aleshores és quan es tretrobarà l'escreix d'aquesta política inicial que ha començat per aquesta cosa tan elemental —i tan barata— que se'n diu planejar abans d'obrar.